

Makalenin geliş tarihi: 31.05.2019

1. Hakem rapor tarihi: 06.08.2019

2. Hakem rapor tarihi: 01.07.2019

Makalenin yayına kabul tarihi: 10.08.2019

MÜZİK EĞİTİMİ ANABİLİM DALLARINDA ORKESTRA/ODA MÜZİĞİ DERSİ KAPSAMINDA HAZIRLANAN KONSER REPERTUVARLARININ İNCELENMESİ (*)

Çağrı ŞEN (**)

Ebru ŞEN (***)

Zafer KURTASLAN (****)

Bahar AYDIN (*****)

Öz

Ülkemizde mesleki müzik eğitiminin verildiği kurumlarda düzey ve amaç olarak farklı içeriklerle uygulanan Orkestra/Oda Müziği derslerindeki temel hedef; ulusal ve uluslararası çoksesli müzik repertuarına ait eserlerin birlikte seslendirme kuralları ve disiplini çerçevesinde icra edilerek tanınması, tanıtılması ve yine birlikte seslendirme yoluyla öğrencilerde ortak müzik yapma bilincinin oluşturularak müzikal duyuşun geliştirilmesidir. Bu dersin amaçları doğrultusunda, dersi yürüten eğitimciler tarafından çeşitli değişkenler göz önünde bulundurularak eser seçimleri yapılmakta ve hazırlanan programlar, verilen eğitimin bir ürünü olarak çeşitli müzik etkinlikleri kapsamında sergilenmektedir. Bu çalışmada, mesleki müzik eğitimi veren kurumlar arasında yer alan üniversitelerin müzik öğretmenliği programlarında Orkestra/Oda Müziği dersi kapsamında düzenlenen konserlerde eser seçimine yönelik eğilimlerin tespit edilmesi amacıyla, müzik eğitimi anabilim dallarının 2013-2019 yılları arasında ulaşılabilen konser programları

*) Bu çalışmanın bir kısmı 02 Mayıs 2019 tarihinde "I. Uluslararası Bilim, Eğitim, Sanat ve Teknoloji Sempozyumu (UBEST-2019)"nda sözlü bildiri olarak sunulmuş olup tam metni yayımlanmamıştır.

***) Dr. Öğr. Üyesi, Sinop Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı (e-posta: cagrisen16@gmail.com). ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0776-5025>

*****) Dr. Öğr. Üyesi, Sinop Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı (e-posta: ebrusen@gmail.com). ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4691-576X>

*****) Prof. Dr., Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı (e-posta: zkurtaslan@gmail.com). ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1270-8690>

*****) Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi Senfonik Müzik Uygulama ve Araştırma Merkezi (e-posta: bahar.aydin@deu.edu.tr). ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2392-8317>

incelenmiştir. Bu doğrultuda, konser vermek amacıyla oluşturulan repertuvarlarda yer alan eserler; türleri, bestecileri, ait oldukları dönemler vb. özellikleri bakımından ayrıntılı olarak incelenmiştir. Araştırma, durum tespitiye yönelik betimsel bir çalışma olup nitel bir araştırmadır.

Anahtar Kelimeler: Müzik Eğitimi, Orkestra, Konser, Repertuvar, Müzik Eğitimi Ana-bilim Dalı.

Investigating Concert Repertoires Prepared within the Scope of Orchestra/Chamber Music Course at Music Education Departments

Abstract

In Turkey, the main purpose of the Orchestra/Chamber Music lessons practiced with different contents in terms of level and purpose at the institutions where vocational music education is to recognize and promote the pieces of national and international polyphonic music repertory by performing them within the framework of performing together rules and discipline, and to develop musical hearing of students by creating an awareness of common music performance by means of performing together. In line with the purposes of this lesson, the pieces are chosen by the instructors who conduct the lesson considering different variables, and the programs prepared are exhibited within the scope of various musical activities as a product of the education delivered. In this study, the concert programs which have been reached between 2013-2019 years prepared by the music education departments were researched in order to detect the tendencies to the piece selection at the concerts which were prepared within the scope of the Orchestra/Chamber Music lesson in the department of music education at the universities, which are among the institutions that deliver vocational music education. In this direction, the pieces included in the repertoires that were created for the purpose of giving concerts were analyzed in detail in terms of their features such as their genres, composers, and the periods they belong to, etc. The research is a descriptive study and a qualitative research.

Keywords: Music Education, Orchestra, Concert, Repertory, Department of Music Education.

Giriş

Müzik eğitimi veren kurumların mesleki alan derslerinden biri olan Orkestra/Oda Müziği dersi, eğitsel kazanımlar açısından işitme eğitimi, çalgı eğitimi, teori eğitimi, armoni eğitimi ve zevk eğitimi gibi müzik eğitiminin birçok bileşenini içermesi ve birlikte müzik yapma deneyimi sayesinde kazandıracığı saygı, birlikte çalışma disiplini, sorumluluk gibi değerler bakımından mesleki müzik eğitimi içerisinde önemli bir yer tutmaktadır.

Müzik eğitiminde grup olgusunun yansımaları, toplu seslendirme, bir başka ifadeyle birlikte müzik yapma etkinlikleri olarak karşımıza çıkmaktadır (Kıvrak, 2003, s. 59). Ece

(2015, s. 150)'ye göre, müzik eğitimi verilen kurumlarda Orkestra/Oda Müziği ya da Birlikte Seslendirme/Müzik Yapma gibi adlarla yer alan derslerde birlikte müzik yapma, paylaşma ve orkestra/oda müziğinin alt disiplinlerinin verimli bir şekilde sürdürülebilmesi için çeşitli görev dağılımları ve bu görevlere ait sorumluluklar bulunmaktadır. Örgütlenerek bir araya gelen bu toplulukların birlikte sanat icra edebilmeleri için ise topluluğun belli eğitim basamaklarından geçmesi gerekir (Öztopalan ve Uçal Canakay, 2016, s. 1276). Bu nedenle Orkestra/Oda Müziği derslerinin içeriklerinin titizlikle planlanması önem taşımaktadır.

Eğitim Fakültelerinin Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında gerçekleştirilen Orkestra/Oda Müziği dersi, bu kurumlarda öğrenim gören müzik öğretmeni adaylarının aldıkları çalgı eğitimi dersinin bir uzantısı olarak uygulamalı çalışmaların yer aldığı bir topluluk dersidir. Bu nedenle çalgı eğitimi derslerinin devamı ve tamamlayıcısı niteliğindedir. Bir başka deyişle Orkestra/Oda Müziği dersi, bireysel çalgı eğitiminde kazanılan davranışların toplu çalma yoluyla geliştirilmesi, değiştirilmesi ve dönüştürülmesidir (Akyürek, 2018, s. 65). Bu dersin amaçları arasında, öğrencilerin ulusal ve uluslararası müzik eserlerinden muhtelif örnekleri tanımaları sağlanarak müzik zevklerinin gelişimine katkıda bulunmak, çeşitli ders etkinlikleri sonucunda müzik yapma zevk ve alışkanlığı edinerek gelecekteki müzik eğitimcisi kimliği ile mesleki yaşamlarında oluşturacakları toplulukları çalıştıracak ve yönetecek bilgi ve becerileri kazanmaları sayılabilir (Biber Öz, 2001, s. 94).

Nitekim YÖK (2018), Müzik Öğretmenliği Lisans Programı Orkestra/Oda Müziği ders içeriklerini şu şekilde belirlemiştir:

Orkestra - Oda Müziği 1

Türk ve Batı Müziği gruplarında Orkestra ve Oda müziği yerleşimi ve çalışma disiplini, grup içi görev dağılımları; orkestra ve oda müziğinin çalgı çeşitlemesi ve oturum planlarının tarihsel süreç içerisindeki gelişimi ve değişimi; orkestrada yer alan çalgılar ve çalgıların orkestradaki görev ve ses renkleri; Türk ve dünya müziklerinden alınan örnek eserleri, ses özelliklerine ve düzeylerine uygun olarak çalma; eserlerin zor bölümlerini birlikte çalışarak, eserleri daha iyi seslendirme ve kendini geliştirme; Türk Müziği, popüler müzik ve evrensel müzik türlerinde orkestra dağıtma oluşturma ve oluşturulan bu dağıtma çalma; müzik yoluyla anlama, anlatma, dinleme, yaratma gücünü geliştirme; Türk Müziği ve Klasik Müzik arasındaki fark ve benzerlikleri anlama; Türk müziğinin dünya müziği içindeki yeri.

Orkestra - Oda Müziği 2

Orkestra ve oda müziği çalışmalarında parti dinleyebilme, takip edebilme; orkestra üyesi ve şef uyumu ve disiplini; orkestra ile ilgili, Türk Müziği, popüler müzik ve evrensel müzik türlerinde edindiği dağıtma seslendirme ve konser etkinlikleri düzenleme; müziksel duyarlılık, dü-

şünme, yorumlama ve yaratma becerileri; ülkemizi ulusal ve uluslararası müzik etkinliklerinde grupla temsil etme, müzik yoluyla millî birlik ve beraberlik bilincini geliştirme; yakın çevresindeki müzik etkinliklerini izleme alışkanlığı kazanma.

Orkestra - Oda Müziği 3

Ülkemizde ve dünyada çeşitli müzik türlerindeki oda müziği ve orkestralar; konser etkinliği ve/veya oda müziği etkinliği hazırlama/düzenleme ve uygulama çalışmaları; repertuvar oluşturma ve prova disiplini; ülkemizi ulusal ve uluslararası müzik etkinliklerinde grupla temsil etme, müzik yoluyla milli birlik ve beraberlik bilincini geliştirme; etkinliklerde Türk ve dünya müziklerinden örnekleri sunabilme, birlikte müziği paylaşma becerisi kazanma.

Orkestra - Oda Müziği 4

Orkestra ve oda müziği yönetimi üzerine tarihsel süreç içerisinde geçmişten günümüze yaşanan değişimler, gelişmeler; partitür okuma ve takip edebilme; orkestra oda müziği yönetimi konusunda temel olarak sağ el ve sol el kullanımı ve özellikleri; şef ve orkestra uyumu ve disiplini.

Birlikte müzik yapma etkinliği olan Orkestra/Oda Müziği derslerinde, topluluğu oluşturan her bir bireyin iyi bir entonasyon, ritmik tutarlılık ve tempoyu doğru uygulayabilme, müzikalite, orkestra şefini ve diğer orkestra üyelerini takip edebilme, artikülasyon uyumu, şefin komutlarına uyabilme gibi beceriler göstermesi beklenir. Birlikte seslendirmenin yapıldığı bu ders, müzik eğitiminin çeşitli boyutlarını içermesi yanında birbirine saygı ve sabır gösterme, birbirini dinleme ve birlikte hareket etmeyi öğrenme, topluluk disiplini, sorumluluk duygusu gibi toplumsal ve bireysel öğretiler sağlaması bakımından da önemlidir (Delikara, 2017, ss. 19-20). Tüm yönleriyle ele alındığında Orkestra/Oda Müziği dersi kapsamında bir yandan eğitime, öğretme ve yaratma süreçleri içinde önceden belirlenen hedefler doğrultusunda bireye davranışlar kazandırılmaya çalışılırken diğer yandan da yapısal, kuramsal, tarihsel, ulusal, uluslararası ve çok kültürlü perspektiflerden yola çıkılarak ve disiplinler arası ilişkiler gözetilerek oluşturulmuş repertuvarlar, konser programları aracılığı ile farklı müzik türleri, biçimleri ve dilleriyle dinleyicilere seslenerek müziksel iletişim kurulmaya çalışılır (Çevik, 2001, ss. 67-68).

Orkestra/Oda Müziği dersinin amaçlarına ilişkin sonuca ulaşılmasındaki en önemli unsurlarından biri şüphesiz ki repertuvar seçimidir. Çünkü ders çıktıları eğitsel ve sosyal amaçlı olarak çeşitli etkinliklerde sergilenmekte ve bu etkinlikler aracılığıyla öğrencilerin hem birbirleriyle hem de sosyal çevreyle ilişkileri ve etkileşimlerinde olumlu değişimler meydana gelmektedir. Bu bağlamda müzik eğitimi anabilim dallarının, buldukları çevrenin müziksel ve kültürel ortamına da olumlu katkı sağladığı ifade edilebilir. Bu doğrultuda, sergilenecek repertuvarın seçimi ve bununla birlikte repertuvarın niteliği

de önem arz etmektedir. Repertuvarın niteliği; seçilen eserlerin müzik eğitimi sürecinin önemli dinamiklerini içermesi, öğrenciler tarafından özümzenerek çalışılması ve seslendirilmesinin yanı sıra sergilendiği kitle ya da grup tarafından ilgi görmesi gibi ölçütler ile değerlendirilebilir. Bu görüşler çerçevesinde, Orkestra/Oda Müziği dersini yürüten eğitimcilerin hem müzikal hem de eğitimsel birikimleri ve görüşleri, öğrenci grubunun yapısını ve ihtiyaçlarını doğru değerlendirebilmeleri, çevrenin kültürel ve toplumsal yapısını doğru analiz edebilmeleri gibi nitelikler göz önüne alındığında sorumluluklarının büyük olduğunu belirtmek yerinde olacaktır. Colson (2012, s.4)'a göre de herhangi bir enstrümantal müzik topluluğunu yöneten kişinin üç genel performans hedefi olmalıdır. Bunlar, (1) uyumlu ve müzikal bir topluluk oluşturmak; (2) bireysel olarak çalıcıların ve bütün olarak topluluğun performansını hem teknik hem de müzikal anlamda geliştirmek; (3) otantik, müzikal ve heyecan verici bir performans için repertuvar hazırlamaktır.

Varış (2007, s. 4)'a göre orkestra, müziğin yapıldığı, yaşandığı, tanındığı ve nihayetinde bunu sergileyen topluluktur. Bu nedenle orkestra dersini yürüten eğitimci, ders sürecini ve orkestranın amaçlarını gerçekleştirmek için topluluğun sahip olduğu insan ve madde kaynaklarını akılcı biçimde, estetiksel bir uyum ve bütünlük içerisinde yönetmelidir. Delikara (2017, s. 20), orkestra dersini yürüten eğitimcinin, topluluğu mevcut çalgıların niteliğine ve niceliğine göre oluşturduktan sonra, çalışılacak eserleri belirlerken öğrencilerin teknik ve müzikal seviyelerinin yanı sıra onların gelişimine de katkı sağlar nitelikte olmasına özen göstermesi gerektiğini belirtmektedir.

Orkestra/Oda Müziği dersinin amaçları arasında öğrencinin teknik ve müzikal gelişimini sağlayacak eserleri seslendirmenin yanı sıra çevrenin de beğeni durumu göz önünde bulundurularak dinleyicilerin ilgisini çekecek ve orkestra müziğini tanıtacak yerel, yöresel, dönemsel ve evrensel müzik örneklerinden bir repertuvar oluşturulması önemlidir.

Bu açıklamalar doğrultusunda, müzik öğretmeni yetiştiren Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında (MEABD) yürütülen Orkestra/Oda Müziği derslerinin bir ürünü olarak gerçekleştirilen dönem sonu/yılısonu konserlerinde seslendirilen eserlerin genel özellikleri araştırmanın konusunu oluşturmuştur. Bu bağlamda, konser repertuvarlarındaki eserler türleri, dönemleri, bestecileri gibi genel özellikleri bakımından incelenerek yorumlanmıştır.

Araştırmada şu sorulara cevap aranmıştır:

1. MEABD orkestraları 2013-2019 yılları arasında kaç konser gerçekleştirmiş ve bu konserlerde toplam kaç eser seslendirilmiştir?
2. MEABD orkestralarının konser repertuvarlarındaki eserlerin Türk ve diğer ulusların bestecilerine göre dağılımı nedir?
3. MEABD orkestralarının konser repertuvarlarındaki eserlerin türleri/dönemleri nelerdir?
4. MEABD orkestralarının konser repertuvarlarındaki eserlerde orkestranın solo bir çalgıya ya da gruba eşlik etme durumu nedir?

5. MEABD orkestralarının konser repertuvarlarındaki eserlerin bestecilere/düzenleyenlere göre dağılımı nedir?
6. MEABD orkestralarının konserlerinde en çok seslendirilen eserler nelerdir?

Yöntem

Bu araştırma, müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda Orkestra/Oda Müziği dersi kapsamında gerçekleştirilen konserlere ait programların içerik analizinin yapıldığı, durum tespitine yönelik betimsel bir araştırmadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma, gözlem, görüşme, doküman analizi gibi yöntemlerin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 39).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu e-posta ve mobil telefon yoluyla ulaşılabilen 10 Müzik Eğitimi Anabilim Dalı oluşturmaktadır.

Araştırma, konser programlarına ulaşılabilen müzik eğitimi anabilim dallarının Orkestra/Oda Müziği dersi kapsamında 2013-2019 yılları arasında gerçekleştirdikleri konserler ile sınırlıdır. Aşağıda, konser programlarına ulaşılabilen müzik eğitimi anabilim dallarının bulunduğu üniversiteler alfabetik sırayla verilmiştir:

Tablo 1. Araştırmaya Dâhil Olan Üniversiteler

Balıkesir Üniversitesi
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Gazi Üniversitesi
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Necmettin Erbakan Üniversitesi
Pamukkale Üniversitesi
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
Trakya Üniversitesi
Uludağ Üniversitesi

Verilerin toplanması

Araştırma için kullanılan veriler, e-posta ve mobil telefon yoluyla MEABD Orkestra/Oda Müziği dersi öğretim elemanlarına ulaşılarak elde edilmiştir. 2013-2019 yılları ara-

sında yapılan konserlere ait programlar istenilmiş ve 10 MEABD'den elde edilen konser programları araştırmanın amaçları doğrultusunda incelenmiştir.

Verilerin Analizi

Toplanan veriler, içerik analizi tekniği ile analiz edilmiştir. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve anlaşılır biçimde organize etmek ve yorumlamaktır. Bu amaçla toplanan veriler önce kavramsallaştırılmış, daha sonra da ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir biçimde düzenlenmiş ve verileri açıklayan temalar saptanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 227).

Araştırmada, eserlerin süreleri ve bölüm sayıları göz önünde bulundurulmaksızın her bir konser programında yer alan eser sayısı dikkate alınmıştır. Araştırma kapsamında, Orkestra/Oda Müziği dersinde verilen eğitimin bir ürünü olarak orkestra ile seslendirilen eserler ele alınmış olup küçük gruplar ile oluşturulan oda müziği eserleri kapsam dışında tutulmuştur.

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde, konser programlarına ulaşılabilen 10 MEABD'nin 2013-2019 yılları arasındaki konser repertuvarları araştırmanın amaçları doğrultusunda incelenerek yorumlanmıştır.

Tablo 2. MEABD Orkestralarının Gerçekleştirdiği Konser ve Eser Sayıları

Müzik Eğitimi Anabilim Dalları	Konser Sayısı	Eser Sayısı
MEABD 1	8	38
MEABD 2	7	39
MEABD 3	7	20
MEABD 4	6	63
MEABD 5	5	58
MEABD 6	5	38
MEABD 7	5	27
MEABD 8	5	20
MEABD 9	4	35
MEABD 10	4	30
Toplam	56	368

Tablo 2’de, müzik eğitimi anabilim dallarının 2013-2019 yılları arasında Orkestra/ Oda Müziği dersi kapsamında gerçekleştirdikleri konser ve seslendirilen eser sayıları görülmektedir. Buna göre 10 MEABD orkestrası, belirtilen yıllar içerisinde 56 konser gerçekleştirmiş olup bu konserlerde toplam 368 eser seslendirilmiştir.

Tablo 3. MEABD Orkestralarının Seslendirdiği Eserlerin Türk/Diğer Ulusların Bestecilerine Göre Dağılımı

Türk/Diğer Ulusların Bestecileri	n	%
Türk ve Türk Kökenli Bestecilere Ait Eserler	157	42,7
Diğer Ulusların Bestecilerine Ait Eserler	211	57,3
Toplam	368	100

Tablo 3’te görüldüğü gibi, MEABD orkestralarının konser repertuvarlarındaki Türk ve Türk kökenli bestecilere ait eserlerin sayısı 157, diğer ulusların bestecilerine ait eserlerin sayısı ise 211’dir.

Tablo 4. MEABD Orkestralarının Seslendirdiği Eserlerin Türleri/Dönemleri

Tür/Dönem	n	%
Türk Müziği Eserlerinin Çoksesli Düzenlemeleri	90	24,5
Popüler Müzik	52	14,1
Klasik Müzik (<i>Barok Dönem</i>)	49	13,3
Klasik Müzik (<i>Romantik Dönem</i>)	41	11,1
Türk ve Türk Kökenli Bestecilerin Orijinal Besteleri	40	10,9
Klasik Müzik (<i>Klasik Dönem</i>)	36	9,8
Film Müziği	34	9,2
Klasik Müzik (<i>Çağdaş Dönem</i>)	16	4,3
Marşlar	8	2,2
Diğer Ulusların Çoksesli Halk Ezgileri	2	0,5
Toplam	368	100

Tablo 4’te görüldüğü gibi, MEABD orkestraları konserlerde en çok Barok Dönem (n=49), Romantik Dönem (n=41), Klasik Dönem (n=36) ve Çağdaş Dönem (n=16)’den oluşan “Klasik Müzik” (n=142) türüne ait eserler seslendirmişlerdir. MEABD orkestra-

larının konser repertuvarlarında yer alan “Türk Müziği Eserlerinin Çoksesli Düzenlemeleri” (n=90) de en çok seslendirilen türler arasındadır. MEABD orkestralarının konser repertuvarlarında “Popüler Müzik” (n=52), “Türk ve Türk Kökenli Bestecilerin Orijinal Besteleri” (n=40) ve “Film Müziği” (n=34) türünde eserlerin de büyük oranda yer bulunduğu söylenebilir. Öte yandan, “Marşlar” (n=8) ve “Diğer Ulusların Çoksesli Halk Ezgileri” (n=2) repertuvarlarda az sayıda yer almıştır.

Tablo 5. MEABD Konserlerinde Orkestranın Eşlikli/Eşiksiz Olma Durumları

Orkestra Eserleri	n	%
Yalnız Orkestra Eserleri	193	52,4
Solo Çalgıya Eşlik	89	24,2
Vokal Soliste Eşlik	64	17,4
Koro-Orkestra Eserleri	22	6
Toplam	368	100

Tablo 5’te görüldüğü gibi, MEABD orkestralarının konser repertuvarlarındaki eserlerin %52,4’ü eşiksiz orkestra eseridir. Öte yandan MEABD orkestralarının %47,6 (24,2+17,4+6) oranıyla konserlerde solo bir çalgıya ya da gruba eşlik ettiği görülmektedir. Tabloya bakıldığında orkestranın solo çalgıya eşlik etme oranı %24,2, vokal soliste eşlik etme oranı %17,4, koro eşlik etme oranı ise %6’dır. Bu bulgulara göre, MEABD orkestralarının konserlerinde %76 (52,4+24,2) oranıyla en çok sözsüz eserlerin, %23,4 (17,4+6) oranıyla ise sözlü eserlerin seslendirildiği söylenebilir.

Tablo 6. MEABD Orkestraları Tarafından Seslendirilen Eserlerin Besteleyen/
 Düzenleyenlere Göre Dağılımı

Besteci/Düzenleyen	Eserlerinin Seslendirilme Sayısı
Antonio Vivaldi	23
Oğuzhan Balcı (<i>Düzenleme</i>)	18
Hasan Noyan (<i>Düzenleme</i>)	16
Joseph Haydn	13
Yunus Çağlak (<i>Düzenleme</i>)	12
Johann Sebastian Bach	11
Wolfgang Amadeus Mozart	11
Astor Piazzolla	8
Erdal Tuğcular (<i>Düzenleme/Beste</i>)	8
Nevit Kodallı	7
Johannes Brahms	7
Ludwig van Beethoven	7
Cihat Aşkın (<i>Düzenleme</i>)	7
Pyotr Ilyich Tchaikovsky	6
Erkan Özdemir (<i>Düzenleme</i>)	6
Dmitri Shostakovich	5
Ahmet Serkan Ece	5
John Williams	5
Ramin Djawadi	5
Önder Focan	4
Edvard Grieg	4
Klaus Badelt	4
Carlos Gardel	4
Deniz Gökteş (<i>Düzenleme</i>)	4
Faik Canselen	3
George Frideric Handel	3
Tevfik Guliev	3
Hasan Tahsin Kılıç (<i>Düzenleme</i>)	3
Howard Shore	3
İstemihan Taviloğlu (<i>Düzenleme/Beste</i>)	3
Hasan Adıgüzelzade (<i>Düzenleme/Beste</i>)	3
Üzeyir Hacıbeyov	3
Şafak Alıcıoğlu (<i>Düzenleme/Beste</i>)	3

Tablo 6’da, MEABD orkestralarının konser repertuvarlarında yer alan eserlerin bestecileri ve düzenleyenleri ile bu isimlere ait aynı ya da farklı eserlerin seslendirilme sayıları görülmektedir. Tabloya, MEABD orkestraları tarafından konserlerde bestesi ya da düzenlemesi en az 3 kez ve daha fazla seslendirilmiş isimler dâhil edilmiştir.

Tablo 7. MEABD Orkestralarının En Çok Seslendirdiği Eserler

Eser Adı	Seslendirilme Sıklığı
Telli Turna (<i>Nevit Kodallı</i>)	7
Mevsimler Konçertosu’ndan Bölümler (<i>Antonio Vivaldi</i>)	5
Masal (<i>Ahmet Serkan Ece</i>)	5
Denizde Akşam (<i>Düzenleyen: Oğuzhan Balcı</i>)	5
Schindler’s List (<i>John Williams</i>)	5
Game Of Thrones (<i>Ramin Djawadi</i>)	5
Vals No:2 (<i>Dmitri Shostakovich</i>)	4
Senfoni No:5 (<i>Ludwig van Beethoven</i>)	4
Pirates Of The Caribbean (<i>Klaus Badelt</i>)	4
Por Una Cabeza (<i>Carlos Gardel</i>)	4
Nihavent Sirtö (<i>Düzenleyen: Deniz Göktaş</i>)	4
Libertango (<i>Astor Piazzolla</i>)	3
In The Hall Of The Mountain King (<i>Edvard Grieg</i>)	3
Macar Dansı No:5 (<i>Johannes Brahms</i>)	3
İki Keman İçin Konçerto Op.3 No:8 (<i>Antonio Vivaldi</i>)	3
İki Çello İçin Konçerto Sol Minör 8 (<i>Antonio Vivaldi</i>)	3
Şehnaz Longa (<i>Düzenleyen: Oğuzhan Balcı</i>)	3
The Lord Of The Rings (<i>Howard Shore</i>)	3

Tablo 7’de, MEABD orkestralarının 2013-2019 yılları arasında gerçekleştirdikleri konserlerde en çok seslendirilen eserler ve bu eserlerin seslendirilme sıklığı görülmektedir. Tabloya, en az 3 kez ve daha fazla seslendirilen eserler dâhil edilmiştir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Araştırmanın amacı ve problemi dâhilinde elde edilen bulgulara göre ulaşılan sonuçlar ile tartışma ve öneriler aşağıdaki gibidir:

Araştırma kapsamında konser programları üzerinde yapılan analiz neticesinde 10 MEABD’nin 2013-2019 yılları arasında toplam 56 konser gerçekleştirdiği ve bu konserlerde toplam 368 eser seslendirildiği görülmüştür.

MEABD orkestraları tarafından 2013-2019 yılları arasında seslendirilen eserlerin Türk veya diğer ulusların bestecilerine göre dağılımına bakıldığında (Tablo 3), eserlerin yarıdan fazlasının (%57,3) diğer ulusların bestecilerine ait olduğu görülmektedir. Orkestra/Oda Müziği derslerinin çoksesli uluslararası evrensel müzik formlarına uygun olarak yürütülmesi sebebiyle diğer ulusların bestecilerine ait eserlerin çoğunlukta olması olağan bir durumdur. Bununla birlikte, Türk ve Türk kökenli bestecilerin eserlerine ve düzenlemelerine de önemli ölçüde (%42,7) yer verildiği görülmüştür. Buna göre, MEABD orkestralarını çalıştıran eğitimcilerin, Türk ve Türk kökenli bestecilere ait eserleri programlarına almaya özen gösterdikleri söylenebilir.

MEABD orkestralarının konserlerinde seslendirdikleri eserlerin tür ve dönemlerinde çeşitlilik görülmektedir. Buna göre, MEABD orkestralarının repertuvarlarında en çok Barok Dönem (n=49), Romantik Dönem (n=41), Klasik Dönem (n=36) ve Çağdaş Dönem (n=16)'den oluşan "Klasik Müzik" (n=142) türüne ait eserlerin seslendirilmiş olduğu görülmüştür. Bu müzik türünün, içerdiği teknik ve müzikal öğeler yoluyla toplu seslendirme yapmaya yönelik birtakım becerilerin kazandırılabilmesi bakımından orkestra eğitiminin başlangıç ve ileri düzeylerinde yararlı ve etkili bulunduğu için eğitimciler tarafından tercih edilmiş olduğu belirtilebilir. Ancak, Çağdaş Dönem eserlerinin klasik müzik türü içerisinde en az (n=16) tercih edildiği görülmüştür. Bu durum, genel olarak Çağdaş Dönem eserlerinin teknik ve müzikal bakımdan çalınabilirlik düzeylerinin yüksek olmasına bağlanabilir.

MEABD orkestralarının konser repertuvarlarında "Türk Müziği Eserlerinin Çoksosli Düzenlemeleri" (n=90) ile "Türk ve Türk Kökenli Bestecilerin Orijinal Besteleri" (n=40) de büyük ölçüde (n=130) yer almıştır. Buna göre, Türk müziği kaynaklı eserlerin çoksosli düzenleme ve orkestrasyonları ile Türk ve Türk kökenli bestecilerin orijinal bestelerinin repertuvarlar içerisinde yer almasına özen gösterildiği söylenebilir.

MEABD orkestralarının konserlerinde "Popüler Müzik" (n=52) ve "Film Müziği" (n=34) türlerine de sıklıkla yer verildiği görülmüştür. Bu tür eserlerin, öğrencilerin severek seslendireceği ve izleyiciler tarafından da ilgiyle karşılanabilecek eserler olduğu söylenebilir. Buna göre bu eserlerin seslendirilmesi eğitsel bakımdan dersin yegâne amacı olmamakla birlikte, çoksosli müziğin tanıtılarak geniş izleyici kitlelerine ulaştırılabilmesi bakımından tercih sebebi olabilir.

MEABD orkestralarının 2013-2019 yılları arasında gerçekleştirdikleri konserler ele alındığında, repertuvarlarda yalnızca orkestra için yazılmış eserlerin yanı sıra bir ya da birkaç solo çalgıya veya vokale eşlik durumunda olan orkestra eserlerinin de yer aldığı görülmektedir. Orkestra eşlikli solo eserlerin, solist performansı sayesinde eserin ifade edilmesi bakımından seyirciyi dinamik tuttuğu söylenebilir. Ayrıca bu durum, konser programındaki eser çeşitliliğini sağlayarak izleyicilerin ilgi ve dikkatini çekmesi bakımından olumlu bir etken olarak değerlendirilebilir. Bu doğrultuda, konser programları oluşturulurken eser çeşitliliği ve sıralamasının dengeli bir biçimde ve titizlikle ele alınması gerektiği söylenebilir.

MEABD orkestralarının konser repertuvarları incelendiğinde, konserlerde solist olarak öğrencilere ve öğretim elemanlarına yer verildiği gibi zaman zaman profesyonel

icracıların da davet edildiği görülmüştür. Öğrenci ya da öğretim elemanının orkestra eşliğinde solo seslendirme yapması, kurumda öğrenim gören tüm öğrenciler için önemli bir motivasyon kaynağı olabileceği gibi profesyonel bir soliste eşlik etmek hem orkestra üyelerinin hem de dinleyicilerin gözünde orkestranın başarısını daha üst boyuta taşıyacaktır. Bu sebeple, orkestra eşliğinde öğrenci ve öğretim elemanlarının solo seslendirme yapması özendirilmeli, bununla birlikte profesyonel solistlerin okul orkestrası ile çalmaları için fırsatlar yaratılmalıdır.

MEABD orkestralarının konser repertuvarlarındaki eserlere bakıldığında en çok eseri seslendirilen bestecinin Barok Dönem bestecisi Antonio Vivaldi olduğu görülmüştür (Tablo 6). Konserlerde seslendirilen eserlerin türleri/dönemleri ile ilgili bulgularda (Tablo 4) klasik müzik türünden en çok Barok Dönem eserlerinin tercih edildiği sonucu da konserlerde en çok eseri seslendirilen bestecinin Barok Dönem bestecisi Antonio Vivaldi olması sonucunu desteklemektedir. Eğitimciler tarafından Barok Dönem eserlerinin öğrencilerin teknik ve müzikal düzeylerine genellikle uygun görülmesi sebebiyle MEABD Orkestra/Oda Müziği derslerinde daha çok tercih edildiği söylenebilir.

Araştırma sonuçlarına göre eseri en çok seslendirilen bir diğer isim ise Oğuzhan Balcı'dır. Bestecinin en çok Türk müziği düzenlemelerinin seslendirildiği görülmektedir. Bu sonuç, Tablo 4'te yer alan Türk müziği eserlerinin çoksesli düzenlemelerinin konser repertuvarlarında oldukça fazla yer aldığı sonucu ile örtüşmektedir.

MEABD orkestraları tarafından konserlerde en çok seslendirilmiş eserin Nevit Kodallı'nın Telli Turna adlı eseri olduğu görülmüştür (Tablo 7). Eserin yaylılar, flüt ve obua için olması küçük orkestralarca seslendirilmesine olanak vermektedir. Ayrıca eserde Türk halk müziği temalarına ve Türk müziğinin ritmik yapısına yer verilmesi sebebi ile eser ilgi çekicidir. Öte yandan, en çok seslendirilen eserler listesinde yine Antonio Vivaldi'nin eserleri ile Oğuzhan Balcı'nın Türk müziği düzenlemeleri dikkati çekmektedir. Bu sonucun yine araştırmanın diğer bulguları ile paralellik gösterdiği söylenebilir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki öneriler getirilmiştir:

MEABD'nda yürütülen Orkestra/Oda Müziği derslerinin amaçları doğrultusunda eğitsel amaçla yeni eserler bestelenmeli ve düzenlemeler yapılmalıdır. Bu doğrultuda, bu alanda çalışma yapan ya da yapacak olan bestecileri ve eğitimcileri özendirmek için yarışmalar düzenlenmeli, bestecilere eser sipariş edilmeli, bu eserlerin basımı, ses ve görüntü kaydı konusunda devlet kurumları ve özel sektör tarafından teşvikler verilmelidir. Özellikle Türk müziği kaynaklı eserlerin çoksesli düzenlemelerinin seslendirilmesi yönündeki ilgi ve beraberinde doğan ihtiyaç göz önüne alındığında yeni düzenlemelere gereksinim olduğu söylenebilir. Bu amaçla, Türk müziği eserlerinin orkestrasyonuna yönelik eğitimci ve besteciler desteklenmelidir. Nitekim Türkmen (2006, s. 397) de çalışmasında, halk ezgilerinin orkestra düzenlemeleri ile ilgili çalışmaların arttırılmasını, bunların tanıtılmasını ve yayınlanmasının sağlanmasını önermiştir.

MEABD'nda yürütülen Orkestra/Oda Müziği derslerine yönelik albüm, metot, vb. yazılı kaynaklar arttırılmalıdır.

MEABD, devlet müzik icra kurumları ve konservatuvarlarla işbirliği içinde olmalı ve bu kurumlardaki sanatçılarla birlikte konserler vermelidir. MEABD, bulunduğu şehrin/çevrenin müzik kültürüne katkı sağlamak amacıyla, çeşitli kültür-sanat kurumları ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliğinde bulunarak projeler hazırlamalı, bu doğrultuda yerel, yöresel, dönemsel veya evrensel müzik örneklerinden çeşitli eserleri repertuvarlarına katmalıdır.

MEABD’de uygulanan Orkestra/Oda Müziği dersine yönelik ulusal çapta çalıştaylar düzenlenmeli, ulusal bir MEABD Orkestra/Oda Müziği birliği kurulmalıdır.

Kaynakça

- Akyürek, R. (2018). Müzik eğitimcisi yetiştiren kurumlarda orkestra/oda müziği eğitimi etkinlik sürecinin incelenmesi. *Journal of Turkish Studies*, 13(19), 65-76. doi:10.7827/TurkishStudies.14034.
- Biber Öz, N. (2001). Müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda orkestra-oda müziği eğitiminde yaylı çalgıların yeri ve önemi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 93-99.
- Colson, J. F. (2012). *Conducting and Rehearsing the Instrumental Music Ensemble: Scenarios, Priorities, Strategies, Essentials, and Repertoire*. Lanham: Scarecrow Press.
- Çevik, S. (2001). Koro eğitimi sürecinde repertuar oluşturma ve konser programları hazırlamada yeni yaklaşımlar. *I. Ulusal Koro Eğitimi ve Yönetimi Sempozyumu* içinde (ss. 67-75). Ankara: Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi.
- Delikara, A. (2017). Yaylı çalgı öğrencilerinin orkestra/oda müziği dersine ilişkin görüşleri. *I. Uluslararası İpekyolu Akademik Çalışmalar Sempozyumu* içinde (ss. 18-25). Nevşehir.
- Ece, A. S. (2015). Orkestra ve oda müziği. Z. Nacakçı ve A. Canbay (Ed.), *Müzik Kültürü* içinde (2. Baskı, ss. 125-170). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Kıvrak, Y. (2003). Müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarımızda toplu çalma/söyleme derslerindeki repertuar sorunu. *Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu* içinde (ss. 59-61). Malatya İnönü Üniversitesi: Öncü Basımevi.
- Öztopalan, R. ve Uçal Canakay, E. (2016). Konservatuvarların orkestra derslerine yönelik tutum ölçeği geliştirme çalışması. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(42), 1275-1282. doi:10.17719/jisr.20164216238.
- Türkmen, U. (2006). Mesleki müzik okullarındaki orkestra derslerinde orkestra düzenlemeleri yapılmış halk ezgilerinin kullanılabilirliğine yönelik öğretmen ve öğrenci tutumları. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 371-400.
- Varış, Y. A. (2007). *Eğitim fakülteleri müzik eğitimi anabilim dalları orkestra ve yönetimi dersi öğretim sürecinin betimlenmesi ve değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (6. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- YÖK. (2018). Müzik öğretmenliği lisans programı. Ankara: YÖK.